

MARCELLE SAUVAGEOT

BENİ BIRAKIN
-yorum-

ÇEVİREN: KEMAL ERGEZEN

Marcelle Sauvageot
Commentaire
Éditions “La Connaissance” 1934, Paris.

Beni Bırakın (yorum)

Kapak resimleri: Amedeo Modigliani

Kapak tasarım, mizanpaj, Fransızca aslından çeviren: Kemal Ergezen

ISBN: 978-605-85094-3-6

© Bu tercümenin her türlü basım ve yayın hakları
çevirmene aittir.

İlk basım: Kasım 2014
(Güncelleme, Aralık 2015)

Bilgi ve iletişim için bkz.:
kemal-ergezen.blogspot.com

Marcelle Sauvageot: (1900-1934) Fransız edebiyat öğretmenini ve yazar; okul yıllarında çevresinde René Crevel gibi sürrealist yazarlar, bestekâr Jean Mouton gibi Paris sanatından çok sayıda sima vardı; genç yaşta tüberküloza yakalandı, yirmi yaşından itibaren uzun aralıklar boyunca senatoryumda kalması gerekti; İsviçre'nin Davos kentinde yine bir senatoryumda hayatını kaybetti. Ardında, ilk baskısı "Commentaire-*Yorum*" başlığı altında yapılan, tek bir eser bıraktı. Sınırlı sayıda basılan eser özellikle Paul Valery'nin dikkatini çekmesiyle daha büyük bir okur kitlesiyle buluştu ve pek çok dile çevrildi.

7 Kasım 1930

“Bunda bir aşk kanıtı görüyorsun, öyle değil mi?” Trenin ritmi cümleyi kendi ölçüsüne uydurarak sürekli tekrar ediyordu. Üşümüştüm; bir köşeye kıvrılmış uyumaya çalışıyordum. Amma üşüdüm! Ne diye yola çıktı ki bu tren! Bir aptallık yaptığımızda duyduğumuza benzer bir endişe boğazımı düğümlüyordu. Kırılgan bir mutluluğu senatoryuma dönmek için ardımda bırakmıştım, ama ne aptallık. Bir kaç haftadır biraz olsun eğlenmişim, elbette karşılığında büyük bir keder şimdi beni bekliyordu.

“Bunda bir aşk kanıtı görüyorsun, öyle değil mi?” Önceki akşam bu cümleyi bana söyleyen sıkıntılı yüzü yeniden görüyordum. O aynı yüz, üst üste binen bir görüntü halinde, yapıyakınımda, gözlerinde kocaman gözyaşlarıyla şunları söylüyordu: “Evlenin benimle, beni aldatacaksınız.” O başı kollarımın arasına alıp şunları söyleyebilmem için sahne yeniden başlasın isterdim: “Hayır, böyle bir şey yapmayacağımı biliyorsunuz.” Ama olup bitmiş şeyler silbaştan başlamıyor. Ayrıca şu cümle, onu söylemek zorunda değildim, zira ben ne gerektiğinde konuşmasını ne de o konuşmaya uygun tonlama yapmasını bilirim. Aşırı heyecanlıyım; kendimi heyecana kaptırmamak için kaskatı kesilirim. Bir heyecanın tam da meydana geldiği anda yarattığı sarsıntı nasıl hissettirilebilir? Bu ninni gibi tatlı cümlelerin üzerinde uyuyalım biz de: “Bunda bir aşk kanıtı görüyorsun, öyle değil mi?” Boşlukta bir öpücük yolluyorum sana. Beni seviyorsan, ben de iyileşirim.

İyileştiğimde her şey nasıl yoluna girecek göreceksin. Artık burada olmadığından sana “sen” demek hoşuma gidiyor. Âdetim değil böyle konuşmak, bana yasak bir şeymiş gibi geliyor, yine de olağanüstü. Sana bir gün “sen” diyebileceğime inanıyor musun? İyileştiğimde, artık geçimsiz olduğumu düşünmeyeceksin. Ben hastayım. Bana hastaların çevrelerindekiyle iyi geçinmeye çalıştığını

söylemiştin; ve güzel bir sürü örnek sıralamıştın. Söylev çekmeye kalkıştığında sevmiyorum seni; esneyesim geliyor, bana sitem ediyorsan eminim beni daha az sevdiğindendir: beni başkalarıyla karşılaştırıyorsun. Evet hastalar uysaldır, ama ben bitişim de: tüm gücüm devam etmek için ve anlamayanlara “sağolun” demek için tükeniyor. Peki ya sen, senin bir “sağol”a ihtiyacın var mıydı? Anlamadın çünkü bilmiyorsun. Sekiz gün uyumasan keyfin nasıl olur diye sormuştum sana. Başıma böyle bir şey gelmedi ama hoş bir şey olmasa gerek diye cevap verdin. Anlamadığın gün gibi ortada. Ayrıca şunu da biliyorum: kıra gittiğimizde, halinden hoşnut değildin, sevgilinin yaşadığı Paris’te olmayı istemiş olmalısın. Ayrıca geri dönmekte acele ediyor ve beni huysuz buluyordun. Görüyorsun ya, arzularımın aleyhine işleyen bir şey daha: gelmeni istediğimde seni sevindireceğimi sanmıştım. Paris’te çok daha nazıksın... beni de çok daha nazık buluyorsun: ama o orada. Ayrıca sen hastaları sevmiyorsun. Öyle sanıyorum ki, kapatılsınlar, ne halleri varsa görsünler diye görüş bildirirdin. Senin de hasta olman gerek ki anlayasın.

“Bunda bir aşk kanıtı görüyorsun, öyle değil mi?” İnanmak adına bu cümleden ne çıkartılabilir? Beni artık sevmediğini biliyorum. Kim bilir ne komik bir özenle bana: “Sizi seviyorum!” demekten kaçınıyorsun. Bana hiçbir şey vaat etmemiş olacaksın. Yine de güven içinde aşkına kapılmak, zaten yalnız olan ve uzaklara giden bana iyi gelecektir. Bu aşka ihtiyacım var: iyileştiğimde onu tekrar kazanmak istiyorum. Birinin sevdiğinden ve beklemeye devam ettiğinden emin olmak, başka her şeyi geçici, etkisiz birer uğraş olarak gören hasta için büyük bir mutluluktur: yokluğunda geride bıraktığı hayatın ayırt edildiği hissine kapılır, yeni bir gelecek hayal edemez, geçmişten kabaca kopmuş olmaktan zayıf düşmüş, acı çeken biri olarak “ilerleyen zamanlardan” beklediği sadece, eskiden bu yana süregelenlerin daha iyiye gitmesidir.

D n akşamın hatırasını i imde bir tılsım gibi korumayı ne kadar da isterdim. Hayal yeniden gelsin diye kapatalım g zlerimizi. R yadakiyle aynı: kıpırdamamak gerek.

Seviyorum seni.

10 Aralık 1930

Bugün çok mektubum var: seninkini en son okuyacağım. Belki de beklediğim bir şeylerden bahsediyordur.

Geldiğimden beri mektupları beni hayal kırıklığına uğrattı ve endişelenmeme neden oldu: artık beni sevmediğine gerçekten inanıyorum. İki senedir hastayım, çoğu zaman da yokum; o ise yaşamaya devam etti; beni bekleyeceğine inanmak istedim: ama beni gerçekten bekliyor muydu? Acaba yaşadıklarımız ona geçici ve bir eksikliği varlarmış gibi mi geliyordu? Bunları düzeltmek için dönüşümü bekliyor olabilir miydi? Yoksa bu anılar o bundan hiç pişmanlık duymadan solup gidiyor muydu? Şüphe yok ki orada olabilseydim benimle yaşayacağı en güzel anlar onu bekliyor olacaktı.

Sakar olduğum bir gerçek; bir duyguyu ifade etmesini bilmiyorum; o duyguyla ilgili bir şeyler söyler söylemez, kendimle dalga geçmeye, başka birisiyle dalga geçmeye başlıyorum, sonra da ironik bir cümleyle yarattığım hissi bozuyorum. Bu benim güvensizliklerimden biri: başka herkes gibi başıma gelenleri ifade ederken kendimi duymak benim için şaşılacak bir şey. Kendimi konuşan başka birisiymiş gibi dinliyorum ve artık kendi kendimin samimiyetine inanmıyorum; kelimeler duygularımı şişiriyormuş, onları olduklarından başka gösteriyormuş gibi hissediyorum. Ayrıca bilmediği şeyler hakkında konuşan küçük bir kız çocuğuna güldükleri gibi bana da güleceklermiş gibi geliyor. Şunları söyleyenin ben olması artık mümkün değil: sizi seviyorum. Bana inansalar, bense yanılmış olsam! Şunları söylemeye varan kaçamak bir sözle cümlelerime son vermem gerekiyor artık: "Bunu bana söylediğinize göre, beni seviyorsunuz; oysa ben, korkarım, benim sevmem başkalarının sevmesi gibi olmuyor: başkaları sevmeyi ve bunu söylemeyi benden daha iyi biliyor olmalı." Bir gün aslında sevmediğimin farkına varmaktan

korkuyorum, duygularım hakkında önceden şüpheler doğuruyorum, sonunda beni samimi olmamakla suçlayacaklarından şüpheleniyorum; böylece aşkımın kusurlu olacağı binlerce koşul tasarlıyorum. Onu üzmemek için başka birini sevmediğimi söylediğim halde, benimle tiyatroya gelmek ya da parmaklarımın ucunu öpmek isteyen başka birini istemediğim halde, sadık olmayacağımı bildiriyorum, oysa bu sadece bir düşünceden ibaret. Böylece kalbimin sevdiğini yadsıyarak, bana “seni seviyorum” diyene daha çok bağlanıyorum.

Biri beni anlatsın isterdim: ama kaçamak sözlerden ve ironiden başka bir şey görülmüyor bende. O da bunlardan başkasını görmemiş olmalı: başka ne gösterdim ki. Acaba beklemesini haddinden fazla mı istedim? Fakat, son zamanlarda kıskançlığının sürekli yaraladığı mektuplar yazıyordu. Elbette beni hâlâ seviyor olmalı. Bu mektup belki de biraz daha yumuşak kalpli olur.

“Evleniyorum... Dostluğumuz devam edecek...” Neler olduğunu anlamıyorum. Birdenbire hareketsiz kaldım, oda etrafımda dönüp durdu. Göğsümde, ki oradan hastayım ben, ve hastalık belki biraz daha derinlerde, keskin mi keskin bir bıçakla etimin yavaş yavaş kesildiğini hissettim. Her şeyin değeri bir anda değişti. Henüz oynatılmamış kısmı görüntüsüz boş bir şerit halinde devam edecek, durdurulmuş bir filmde gibiydim; az önce görülmüş şeritlerde, kahramanlar tahta kuklalara özgü hareketleriyle donakalmış bekliyordu: artık hisleri yoktu. Benimle ve beklentimle dolulardı; ruhumu onlara emanet etmişim ama şimdi onlara ne olacağını bilmiyordum; artık hiçbir şey meydana gelmediğinden filmdeki hareket topyekün geri çekiliyor ve kırılıyor. Benliğimi, katılığı içimin sıkıntısıyla alay eden bir kalıbın içine sokmuşum gibi hissediyorum: kendimi artık o kalıbın içinden çekip çıkartamam. İçime işlemiş son şeritte usul usul biçim alan hareketler acı veriyor: vaatlerle doluydular: şimdi boş şeritlerde oynayan işte bu vaatler.

Bir ıstırap bilinmiyorsa, ona direnmek için daha güçlüyüzdür, zira bu acının ne denli kuvvetli olduğunu bilmeyiz: savaşmaktan başka bir şey görmeyiz ve dolu dolu bir hayatın elbet geri geleceğini umarız. Fakat bildiğimizde, merhamet diye yalvarmak ve bön bir yorgunlukla: “Daha mı!” demek isteriz. Zira geçilmesi gereken acılı safhaların hepsini ve neyin sonunun boşluk olduğunu önceden görürüz.

Sabahın ilk ışıklarında gözlerinizi açmak kaçınılmaz olacaktır ve acınız etkisini kaybettiyse, Tanrı’ya biraz daha uyumanıza izin vermesi için yalvarırsınız: Bu acı pamukla sarılmış bir tümör gibidir: birden şiddetli bir sancı kendini hissettirir. Küçük, belirgin, iki gün önce zararsız görünebilmiş bir belirtidir: kalbin çarpmasını acılı bir kasılma ile durduran, vaktiyle tam tamına adını koyamadığınız ve başka bir zamana havale ettiğiniz, bir jest, bir bakıştır. “Onu”

sevindirmek için gizlice hayal edilen bir plandır, fakat ani bir yüz ekşitmede boşunallığı ortaya çıkar. Gündüzleri ya da akşamları yatışma anları vardır, hiçbir şey hissetmediğinize şaşırır ve ağrıyı yeniden başlatacak cümleyi, sesi, kokuyu kollamaya başlarsınız. En ufak şey ağlamak için bahanedir; gazetede okunmuş, başka bir gün omuz silkmiş olabileceğiniz aptal bir cümle sizi yürek sızlamasından bir uçuruma savurur. Ya şu diğeri, peki o nasıldır? Ona her yetenek bahşedilmiş, ikisi hep beraber görülüyor, olağanüstü bir saadet içinde daima mutlular; haber gelmeden önce bu mutluluk önemsiz görünüyordu. Fakat şimdi çok sefil hissediyoruz, çekinerek şunu söylemek istiyoruz: “Ben de sizi mutlu edebilirdim; bunu bana siz söylemiştiniz.” İsyan ediyoruz, lanet okuyoruz, intikam istiyoruz. İntikam ya alınmaz ya da çok geç alınır, biz unuttuğumuzda. Ama şimdi alınsa iyi olurdu, zira kendimizi bırakmaya, belki de elde etmeye adadığımız aşka olanak sağlardı. Aşkımızın “onun kalbinde” hükmü yok artık. Fakat, birdenbire, “o” da diğerrinin yüzünden bizim gibi acı çekmeye başlarsa, ya da çok geç olduğunu sanarak bizi özlerse, onu teselli etmek için koşa koşa gitmek ne büyük sevinç olurdu; aşk, onu reddedeni teselli ederek, teselli buluyor.

Dostumdunuz, benimle evlenmek istiyordunuz; bundan çok sevgi çıkması gerekirdi.

Ve senatoryuma gelişimden bir kaç gün sonra sizden aldığım ilk mektupta, şöyle yazıyordunuz: “Şu an çok ciddi hasta olduğunuzu biliyorum. Fakat siz bu hastalığa kesinlikle başka birine bağlılığınızdan yakalanmadınız.” Öyle ya, başkaları bana hiçbir şey borçlu değildi, zira tüm dünyada dostluğun kuralı, sizinki de şöyleydi: “Her şey karşılıklı.” Sık sık istiyor, ama her zaman vermiyordum: sizin tarafınızda bana sevgisizlik gibi gelen şeyin nedenlerini başka yerlerde aramama gerek yoktu.

Bana aşk mektupları yazıyordunuz, bana kıskançlık mektupları yazıyordunuz; bir arkadaşım bizimle birlikte

uzun süre kaldı diye bütün akşam bana kötü davranmıştınız ve son mektubunuz öyle bir acıdan söz ediyordu ki mektubu bitiremeyecektiniz. Sonra: “Evleniyorum... dostluğumuz devam edecek.” Bana bir komedi oynadınız demiyorum: sadece bir günde, beni artık sevmiyordunuz.

Bana “yücem” diyordunuz; her şeyi bilmek zorunda olan bendim, her şeyi dinlemek zorunda olansa sizdiniz. Ama siz konuşmadınız. Bunun benim suçum olduğunu ve size soru sormam gerektiğini söylemeyin. Bir dostun güvenmek için sorgudan geçmesi gerekmez.

Dostluğumuz gelecekte çok sevimli bir şey olacak: birbirimize seyahatlerimizde kartpostallar, yeniyıl da çikolatalı bonbonlar göndereceğiz. Birbirimizi ziyaret edeceğiz, karşımızdakini biraz incitmek ve başarısızlık halinde onun acılarına katlanmamak için planlarımızdan gerçekleşmeye yüz tuttuklarında bahsedeceğiz. İnandığımız gibi olduğumuzu ne isek o olmadığımızı ileri süreceğiz; birbirimize çokça “sağol” çokça “afedersin” diyecek, düşünmeden söylenebilecek hoş kelimeler sarf edeceğiz. Dost olacağız. Bunun gerekli olduğuna inanıyor musunuz?

14 Aralık 1930

Mektubunuz gibi başlayan romanslar var: “Siz ki çok sevdiğim...” Geçmişin bu zamanı, şimdi, hâlâ çok yakında çınliyorken, ışıklar söndüğünde, tek başınıza, çiftlerin karanlık sokakların içine doğru gözden yitmesini seyrettiğiniz şenlik sonları gibi hüzünlü. Bitti: artık beklenecek bir şey yok, sonsuza dek burada kaldıysak hiçbir şeyin gelmeyeceğini de biliyoruz. Gitar notalarınız var; şunun bir nakarat olduğunun sanılması ise kuvvetle muhtemel: “Size mutluluk verememiş olmalıyım.” Eskilerden bir şanson, kurumuş bir çiçeğe benziyor... Geçmiş çok mu çabuk eski bir şey haline gelir?

Mutluluk mu? Bir yakınma kelimesi. Siz, mutluluğu kişileştiriyorsunuz, ne olduğunu saptıyor, tanımlıyorsunuz. Mutluluk hakkında sizin yaptığınız gibi konuşulabilir mi?

Bir koku hoş gitti mi, onu yakalamaya, bulmaya çalışırsınız; o kokuyu analiz etmek, uyandırdığı fiziksel duyguya sadece bir hatıra ile sahip olacak kadar, yavaş yavaş en iyi şekilde öğrenmek için kendinizi tamamen o kokunun esrikliğine bırakmazsınız; koku yeniden geldiğinde, en ince yayıntılarını duymak için onu çok daha yavaşça çok daha yumuşak bir biçimde koklarsınız. Hoyrat bir koku dalgası kafanızı çevirtir, fakat geride rahatsız edici bitmemiş, tamamlanmamış bir duygu bırakır. Bu pekâlâ rahat soluk almak için bir an önce kurtulmak istediğimiz hoş olmayan bir nefes kesilmesi, pekâlâ çok erken sonlanmış kendi başına buyruk bir esrikliktir; çünkü yalnızca diri varlığa ulaşmıştır. Bu, tepetaklak olmanın ve sonrasında hiçbir şey bilmemenin mutluluğudur. Fakat bilinçte halen, neler olup bittiğini daima bilen bir köşeye sahip olmak, entelektüel ve mantıklı her varlığın, her an, başa gelen mutluluktan bir şeyler almasına izin verir, usul usul sevincin gelişip serpilmesinin tadını çıkartan, onu en uç sınırlarına kadar takip eden bu küçük bilinç köşesine sahip olmak, işte bu

mutluluk değil midir? Titreşmeyen küçük bir köşe vardır, ve bu küçük köşe yeniden duyulan sevincin tanığıdır. Hatırlayan ve şöyle diyebilecek olan odur: mutluydum ve nedenini biliyorum. Aklımı kaybetmek istiyorum, elbette, ama aklımı kaybettiğim anı duyumsamak ve bilgiyi, el etek çekmiş bilinçten çok uzaklara itmek istiyorum. Mutluluktan yoksun olmak şart olan bir şey değil.

Benim bu köşem sizi yargıladı, ölçüp tarttı; sizi yargılarken, ölçüp tartarken zayıflıklarınızı, yetersizliklerinizi görüyordum; beklediysem, bu yetersizlikleri kabul ettiysem bunda ne kötülük var, bunları sevmiş olamaz mıyım? Ey adam, sana daima hayran olunsun istiyorsun. Sense, yargılamıyorsun, sevdiğin kadını ölçüp tartmıyorsun. Oradasın ve onu kabulleniyorsun; mutluluğuna erişiyorsun, kadınsa artık kendi başına buyruk değil de kavrama gücünü yitirmişe benziyor: mutlusun. Sana bağırdı: seni seviyorum; sen de tatmin oldun. Kaba değilsin; yumuşak kalplisin, kadınla konuşuyorsun, onun için endişe ediyorsun; tatlı sözlerle onu teselli ediyorsun, onu yatıştırıyorsun. Ondan senle mutlu olmasını istediğine, kendine onun senle mutlu olduğunu söylediğine göre onu yargılamıyorsun. Ama bir çift gözün sana baktığını ve gülümsediğini fark edersen, isyan ediyorsun. “Görüldüğün” hissine kapılıyorsun ve artık görülmek istemiyorsun: sadece “var olmak” istiyorsun. Kaygı ile şunu soruyorsun: “Ne düşünüyorsun?”

Seni düşünüyorum. Sevmediğim, gırtlak ve dişlerle hafif bir gülüşün var. Gözlerin, seninle konuşanın zihninin içine girmek ve onun içinde açıkça gördüğünü göstermek istiyormuşsun gibi, hafifçe kısılıyor. Dudaklarının kenarları düşmanca ortaya çıkan dişlerinin üzerinde hafifçe kalkıyor ve başın bütünüyle öne doğru geriliyor. Az önce keşfettiğin parlak bir teoriyi gözler önüne sereceğinde veya güzel olduğuna inandığımız bir düşünceyi değersiz bir hisse indirgemenin yolunu bulduğunda bu havayı alıyorsun. Böyle yaptığında, hoş bir şey duyduğunda kendini hemen

koyvermeyen küçük bir tüccara benziyorsun. Bu beni rahatsız ediyor: kendini küçültüyorsun. Fakat birinin bu küçük kusuru fark etmesi ve şöyle bir tespitte bulunması şart olmazdı: çok kötü olabilirdim. Bilmediğini iddia ettiğin konularda bazen oldukça tuhaf yargıların oluyor. Bir tabloyu, müzikal bir eseri, bir şiiri şu kelimelerle parça parça ediyorsun: bu çok kolay. Sanki bir anlığına senden daha büyük bir şey karşısında tehlikeye girmiş stabil pozisyonunu tekrar kazanmak istiyorsun: kavradığın ama güzelliğini reddettiğin snobluktan ne kadar da korkuyorsun. Biliyorum ve sevmiyorum. Fakat zevklerin ve zekân hakkında şüpheler ileri sürülse, sanki eleştirilen benmişim gibi sert bir karşılık verirdim. Biraz kendini beğenmişsin, tatmin olmuş bir göz atışla kaçamaktan aynada kendine bakıyorsun, bir kadının yanından geçerken vücudunu dikleştiriyorsun, yalandan aldırılmaz bir tavır takınırken bir yandan da gözünü ona dikiyorsun; sana bir bakış attıysa, kesinlikle seni beğenmiştir; sana bir kadından bahsediliyorsa şunu sormak için sözü kesiyorsun: “Sevimli mi?” Benimle eğleniyorsun ve ben alaycı bir gülümseme kazanmaya can atıyorum. Ama sana “kibarlık budalası” demesinler; zayıflıkların benimdir. Bunları yavaş yavaş keşfettim, ara vermeden seni inceleyerek. Böyle kusurlarının olması bana acı veriyor, ama değişmeni istemiyorum. Bunlardan bazen sana gülerek bahsediyorum. Ne seni incitmek ne de sana nasihatler vermek istiyorum. Benim bildiklerimi sen de bilesin istiyorum: Kendini olduğun gibi göstermemeye çalışmandansa tüm bu küçük çirkinlikleri açıkça göstermen daha çok hoşuma giderdi. Severdim onları, çünkü onlar gayet benimdir. Başkaları bunu bilmezdi ve biz bu sayede dünyanın dışında birbirimize kavuşurduk. Hiçbir şey zayıflıklar ve kusurlar kadar dokunaklı değildir: çünkü onlarla sevilen varlığın ruhundan içeri gireriz, herkes gibi görünme arzusunun sürekli gizlediği ruhtan içeri. Ruh da tıpkı yüz gibi saklanır. Başkaları bir yüzden başka bir şey görmez, fakat kendin,

burnun kemerinin, ideal çizgisini sürdürmek yerine, sıradan bir burun meydana getirmek için hangi net anda görülmez bir biçimde kırıldığını bilirsin; yakından siyah noktalarla et beninin iriliğini bilirsin; gözlerde zaman zaman bakışı kapatan lekeyi, belirgin olmak için dudağın fazladan sahip olduğu milimetreyi bulmuştundur. Bu ufak eğri büğrülükleri, belirginliklerden daha çok kucaklamak isteriz, çünkü bunlar zayıftır ve bu yüzü başka birinin yüzü olmaktan çıkartırlar.

Seni yargılamama, ölçüp tartmama veryansın etme: Seni daha iyi tanıyorum ve bu seni daha az sevmek için değil. Mutlu olmamış olan ben değildim, sizsiniz. Mektubunuzun cümlesini tersine çevirip şöyle yazmış olmalıydınız: “Beni mutlu etmenizin mümkün olmadığını biliyorsunuz, çünkü en yakın olduğumuz zamanlarda bile, bir yanınızı hep gizli tuttunuz... bu yanınızın coşkusu yoktu... beni sürekli yargılıyordu.”

Ayrıca, acaba yargıladığım siz miydiniz yoksa kendim mi? Kendimi hep yaşayacakmışım gibi gördüğümü, kendimle dalga geçtiğimi, kendimi çektiğimi, coşkularıma, taşkınlıklarına güldüğümü, bana duyulacak tüm güveni kırdığımı gayet iyi biliyorsunuz. Ayrıca size de güvenim kalmamıştı. Tüm aşkınıza rağmen emin değildim. Bir sürü kız arkadaşınız vardı: onlara yaklaşıyordum; bana onlardan bahsettiğinizi duymaktan hoşlanabilirdim, sizi benden uzağa, onların yanına çeken şey neydi öğrenebilmek için. Ama bana çok az şey söylüyordunuz. Bilmeyi o kadar isterken, beni sevmediğinizi düşünüyor ve size soru sormaya cesaret edemiyordum. Bir bakışta, bir kelimedede, bir sessizlikte kaygıya düşerim... ama şöyle derim: “Özgürsünüz”, zira her ne kadar yanımda kalınmasını istesem de zoraki kalınmasını da istemem. Sadece, artık sevilmediğimi öyle iyi anlıyorum ki, savaşmak ve elde etmek için sarf edeceğim en küçük çaba bana ahmakça geliyor. Bu çaba öylesine boşuna olurdu ki karşı

koymaya dair en küçük geçici isteğimde kendime gülerdim: “Sen kıskanç mısın? Yoo, hayır, sana göre değil bu: bir şey söyleme.” Karşılığında alacağın, bir gülümseme ve acıklı bir kaç yatışma sözcüğü... Ve bu yatışma, çok hızlı olmasa da, yeterince hızlı bir biçimde yok olurdu... Pekâlâ: “Özgürsünüz.”

Beni artık sevmeyeceğiniz gün tutunabilmek için sizin haricinizde küçük bir dayanak bulundurmaya çalışıyordum. Bu küçük dayanak, bir başkası değildi, ne bir rüya ne de bir imgeydi. Benim bencilliğim ve kibrim dediğiniz şeydi; ıstırap içinde yeniden bulabilmeyi istediğim kendimdim. Kendimi kendime kapatmak isterdim, hastalığımla, şüphelerimle, talihsizliğimle yalnız başıma. Ümitsizlik içinde, kendimi hissettiğim için onu devam etmeye zorluyorum. Eğer her şey değişirse, eğer her şey bana kötülük yaparsa, ben de kendimle birlikte kendimim. Kendimi yitirmiş olmam için kendime artık ihtiyacım olmadığından emin olmam gerekirdi.

Bana nişanlınızı, ritmi hissinizin gelişimine uyan, bir kaç cümlecikten kurulu, ahenkli bir cümle ile tasvir ediyorsunuz; cümle yavaş yavaş geriliyor, sonra daha ileri gidecek gücü kendinde bulamayarak, sessizce kesin bir anlamda durduğu son heceye değin usul usul bükülüyor: o orada, sonsuza dek dondurulmuş, sizse burada O'nun yanındaymış gibisiniz.

Çok kendini beğenmiş olsaydım, beni hâlâ sevdiğinizi ve bir zorunluluk nedeniyle size inanan genç bir kıza zarar vermemek, nihayetinde onunla evlenmek için benden uzaklaştığınızı düşünürdüm. Fakat içiniz rahat olsun: ben hiç de kendini beğenmiş değilimdir; sadece bir kaç kelimeyi hafifçe alaya aldım: “zorunluluk”, “hayal kırıklığına uğratma korkusu”. Şunu da düşündüm, nişanlınız olup bu cümleyi okusaydım gerçekten üzülürdüm. Beni hayal kırıklığına uğratmamak, kim olunduğunu bana göstermemek için benimle evlenilmesi hoşuma gitmezdi. Bir evliliğin temelini böyle bir yarı-yalandan alması beni yaralardı; bana öyle geliyor ki çekip gitmeyi tercih ederdim. Fakat elbette bunlar bana ait düşünceler. Ayrıca nişanlınız şu cümleyi okumadı, o sizin “kim olduğunuzu” bilmiyor. Bilseydi, aşkının böyle göklere çıkarılmasından mutluluk duyardı. Seven bir kadın eksiksiz aşkının karşılığında erkeğin yaptığı seçime çok sevinmez mi? Hissinizi O'nun size verdiği, sizinse lâıyk olmadığınız ve karşılığını vermeyeceğiniz bir mutluluğa duyduğunuz belli belirsiz ama neşeli bir minnetle zenginleştiriyorsunuz. Tüm bunlar, biraz da batıl bir inancın etkisiyle, dişlerimi biraz “gıcırdatıyor”; nedenini bilmiyorum, çünkü siz sevenlerin ve sevilenlerin sonsuza dek aptal ama sonsuza dek gerçek de olacak şarkısını söylüyorsunuz. Dalga geçmiyorum kendimle. Bu cümlede, tüm kelimelerin altında, söylediğiniz, sevdiğiniz ama benden başka bir kadını sevdiğiniz, onu bana zıt olan neyi varsa o yüzden

sevdiğiniz ve bana hiç söylemek istemeden onu uzun uzun zamanlardır sevdiğiniz.

Geçen yıl kırdı, gelişinizin ertesi gününde, yamacın yarısına kadar çıkmıştık, kocaman kuru otların üzerine oturmuş, ovayı seyrediyorduk, ben hemen yanınızda yerimi almıştım. Yumuşak bir dilde, sevgiliniz hakkında konuştum: hiç cevap vermediniz. Biraz soğuk bir ses tonuyla ısrar ettim, bunun sizin sevmediğim bir tarafınız olduğunu ve onu bana göstermemeyi tercih ettiğinizi söylediniz. Bakışınız uzaklara kaydı ve anlaşılmamış birine özgü bir el hareketi yaptınız; daha sonraysa gözlerinizde konuşmak istemeyen birinin üstünlüğü ile bana baktınız. Başka şeylerden bahsettiniz. Bense sustum; sizi yeniden görmekten duyduğum sevincin üzerini kara bir perde kaplamıştı. Altı aydır hasta ve sizden uzaktaydım. Beni unutmamıştınız, ama bir şeyler beni olduğumdan farklı görmeye neden oluyordu. Bana karakterim ve zevklerim hakkında şikayetlerde bulundunuz... Neyi sevmiyorsam ondan yana oldunuz: bulanık bir biçimde bana bütünüyle zıt birini düşündüğünüzü ve durmadan karşılaştırma yaptığınızı hissediyordum. Hakkımda sabit fikirleriniz vardı: bu sabit fikirlerinizle doğrudan ya da dolaylı ilişkilendirilebilecek ne varsa cümlelerimde, hareketlerimde bunları kolluyordunuz. Bana alçakça hisler, canavarası bir bencillik, zorunluluklar yüklediniz. Bense yanıldığınızı söylemeyi reddettim, zira sizde “bu doğru değil” diyenlerin, “doğruluğunu” hiçbir şeyin sarsamayacağını hissettiği için her türlü karşı çıkışı durduran o gülümsemeyle gülmeyi bilenlerin güveni vardı. Daha önce aptalca bulduğunuz bir şeyi onayladınız, sizin şahsi düşünceniz gibi görünen bir şeyi yıktınız. Sanki beni kendi içinizde öldürmeye çalışıyordunuz. Hastaydım; bana veryansın ettiğiniz kusurları, bulguladığınız özelliklerimi fazla önemsemiyordum: beni artık olduğum gibi görmek istemiyordunuz; kendimi böyle yıkılmış görmekten ağladım.

Bana “kuralları ve zorunlulukları” olmayan bir kadının aşkını nasıl tanıdığınızı açıklamıştınız.

Bütün bir günü halkalar oluşturmak için suya tükürerek geçirmek istiyorsanız, sevdiğiniz kadın da bütün günü hiçbir şey demeden sizin suda halkalar yapmanızı seyrederek geçirecek: bu meşgale hoşunuza gittiği için o da mutlu olacak. Ve eğer her gün, canınız suda halkalar oluşturmak isterse, bu kadın da, hiçbir şey yapmadan her günü sizi orada seyretmekle geçirecek. Benim bunu yapamayağımı eklemişsiniz. Öyle olduğunu itiraf etmek zorundaydım. Her şeyden önce uyumaya ya da kendi başıma bir şeyler yapmaya çabalıyordum; ve böylesi mümkün olmadığında, aptal olduğunuzu ve bana sarılmakla iyi edeceğinizi söylemekten kendimi alamıyordum. Sonra sizin yaptığınızı yapmak için yanınıza suda halkalar oluşturmaya geliyor ve en büyük ya da en küçük halkalar oyunu icat ediyordum. Siz de ben suda halkalar oluştururken gerçekten yanımda bekleyebilir miydiniz?

Korsika’da uzun bir gezintiden sonra, maki kümelerinin arasında giderken, bir açıklığa çıktım. Atımı dizgininden tutuyordum; başı tam da benim başımın altındaydı, iki kocayemiş ağacının arasında görülmem neredeyse imkansızdı: pembe şakayıkları göğsümün üzerinde tutuyordum. Maki bitkilerinin kokusunu duyabilmeniz mümkün olması için sizin de orada olmanızı istemiştım; zaman zaman yabanilikten aldığım tadı belki böylece anlayabilirdiniz; siz de benim gibi basit ve yabani olurdunuz ve birbirimizi severdik. Atımı kollarımla sardım ve şakayıklar kopardım. Sevdiğimi sevecek kimse yoktu.

Akşam, pis kokan kanallar boyunca, üçrenkli fenerlerin ışığı altında silikleşen *Sole mio*’nun kısıklaştığı Venedik gondollarında, o ölü ve kederli sarayların yakınında, yalnız olduğuma ve benimle bu hastalıklı büyüye kapılmak istemediğinizi bildiğime ağladım. Dağların tepesinden karla kaplı upuzun bayırlardan bir rüyada gibi kayarken, yanınıza

döndüğümde size gösterebilmek için, bu harika manzarayı ezberimde tutmayı düşündüm; sevincimi sizin de tatmanızı sağlayacak, sizde benimle gelme arzusu uyandıracak güçlü kelimeler bulmaya çalıştım. Ancak aniden beni artık dinlememeye başladınız ve soğuk bir havaya büründünüz.

Sizi dansları görmeye, eşsiz konserleri dinlemeye götürmek istedim. Dilediğim her şey hoşnut olmanız üzerine kurulmuştu, siz mutlu olduğunuzu söylediğinizde benim mutluluğum da nice oluyordu. Ama bana eşlik etmemek için diretiyordunuz, sonunda da gelmek istemeyi bıraktınız.

Ben neredeysem, siz de benim içimdeydiniz. Hislerime karşı duruyordunuz. Hislerim hüznölüyse bu yanımda olmadığınız içindi. Size neredeyse eksiksiz aktarabilmek için bunları tüm detaylarıyla muhafaza ediyordum. Size bunları yaşatmayı denemek için kapıldığım coşkuyu hiç hissetmediniz mi? Hissettiklerimi sizin de hissetmeniz için sürekli yanımda olmanızı düşünüyordum, yokluğunuzda benden hiçbir şeyin mevcut olmaması için: gözlerimde güneşin ışıltısı, vücudumun bir danstaki tavrı... Yanımda olmadığınızda güzel bir ferahlama yakalamışsam sabırsızlaşıyordum. Bir başarının hoşnutluğunu yaşıyordum, zira bunu size söyleyebiliyordum; bir sıkıntı hafifliyordu, zira bunu size anlatabiliyordum. Daha çok şey, her zaman daha çok şey yapmak istedim, verimliliğimdeki bu artışı size aktarabilmek için.

Ve akşamları, hiçbir şeyi görmeden geçtiğim Paris sokaklarında, siz ne seviyorsanız sevmeyi denedim. Sokaktaki bütün çiftler gibi çekingence kolunuza giriyordum, sizin gibi hissetmeye meraklıydım, sisin kokusunu sevdim, kalabalığın dokunarak geçişini, minyatür güllerin kıpırdanışını. Karanlık sokaklarda, açıktan açığa her türlü yakınlıktan nefret eden ben, size biraz “rahat” öpücüklerinizi iade etme zevkini yaşadım, oysa zevk yasaklanmış bir zevk, öpücüklerse siz sevdiğiniz için yumuşaktı. Yazın sıcak öğlenlerinde, küçük odamdaki

divanda romanslar, on senelik dans havaları söylemiştik; sözleri aptalcaydı ben de hiç duygusal değildim; fakat ruhu benimkinden daha çok, küçük mavi “unutmabeni çiçeği” olan sizin yanınızda, kendimi, insani sevimliliğin hoyrat bir şarkısıyla dışarı çıkartılmış ama zapt da edilmiş bir deliliği anımsatan bu havaların basit melodisine kapılmaya bırakıyordum. “Hayal tangosu, aşk tangosu” beni size biraz daha yaklaştırıyordu... Ne okumuşsanız okumak, ne görmüşseniz görmek istiyordum. Ama siz bunlar bana göre değilmiş gibi, hemen iki kelime söyleyip geçiştiriyordunuz.

Benim açımdan aşktan bahsettiğimizde, ben sizin açınızdan düşünüyor ve gülümsüyordum; “erkekler”den ve onların “kadınlar”a yaptıkları kötülüklerden konuştuğumuzda hâlâ gülümsüyordum zira sizin o “erkekler”den olmadığınızı düşünüyordum.

Fakat bu sizi sevmek değildi, hâlâ güzelleşmek istiyordum, çünkü artık çoğalmayı istemeyen ama sevilen adama duyulan çocuksu hayranlıkla gözlerini yummuş ve kendini onun kılavuzluğuna bırakmış, haline razı bir form haline gelmek için kendimi bozmak istemiyordum.

Erkeğin hayli sıklıkla, uzun zamandır sevdiği kadınla hayatını birleştirme anı geldiğinde ahlaki ve sosyal prensiplere saplantı duymaya başlaması şaşırtıcı. O kadını, onu seviyordu, çünkü o güçlüydü, bağımsızdı, kişisel fikirler bakımından zengindi; onunla evlenmeyi tasarlıyorsa, sözgeçirme içgüdüğü, özsaygısı, “kim ne der” kaygısı gücü başkaldırı, bağımsızlığı kibir ve kötü karakter, şahsi fikirleri bencillik ve arzular haline getiriyor. Hayatın, uyulması ve karşısında ortalama bir “zihniyet” şekillendirilmesi gereken gündelik ufak tefek olaylardan meydana geldiğini incelemek gerek. Herkesin rolünü önceden belirlemek iyidir, çünkü artık çocuklarla oynama vakti değil. Erkek, karısının gözünde saygıdeğer ve sevilen olacak; yumuşak bir sesle oraya gitmenin gerekmediğini, şöyle durmak gerektiğini, şöyle durmamak gerektiğini söyleyecek, çünkü herkesin

alışkanlığı böyledir; kadın, “evet, tatlım” diyecek; hanım arkadaşlarıyla bir araya geldiğinde, sesinin, görkemli bir biçimde “benim kocam” kelimelerini tekrar eden evrensel koroya katıldığını duyacağız. Bu kelimeyi sarf ederken, sözlerine kibirle dolu bir hayranlık katar, artık “kocam” diyebilen elit kesme dahil olduğu için şaşkınlık içindedir. Herkes birbiriyle yarışırcasına “koca”nın ne yaptığını, “koca”nın ne dediğini abarta abarta anlatmaya koyulur. “Koca”nın tüm sevecenlikleri, tüm sitemleri genç kadına armağan edilmiş mücevherler gibi, büyük bir mutlulukla açığa dökülür. Sorulan her soruda ya da ele alınan bir konuda, şunları duyacağınızdan emin olabilirsiniz: “Kocama soruyum” ya da: “Kocam bana dedi ki...” Bu satırları yazarken benimkine komşu bir terasta bir grup genç, sevimli kadının neşe ve canlılıkla kaydattığını duyuyorum. Ne dediklerini anlamıyorum ama “kocam” kelimesini sürekli ve sık sık yenilenen bir kâfiye gibi net bir biçimde ayırt edebiliyorum; onlarla gezintide ya da yemekte rastlaştığımda, konuşmalarından anladığım, çıkardığım bir kelime varsa bu da sürekli “kocam” oluyor. Bu hale gelmek zorunlu mu, kocanın fikirleri olmadan düşünülemez mi? Gülümsemelere neden olabilir, kızgınlıktan konuyu böyle alaya aldığım hissi uyandırmış olabilirim. Yine de kocalarından bahseden kadınların arasında fena derecede sikkinim.

Mektubunuzda pek çok cümle içimde bu “feminist” düşüncelere çağrıda bulundu. Fotoğraflarımı neden bana geri vermenizi istediğimi kasten mi anlamak istemediniz? Hatıramı size anımsattıracaklarına ve bu hatıranın yeni hayatınızda size baş ağrısı olacağına inanacak kadar kendini beğenmiş değilim: her günün hayatı geçmiş şeylerin diriliğini çabuk yıpratır. Sevgililerin ayrılırken yaptıkları geleneksel hareketi yapmayı hiç mi hiç istemedim. Elbette geçmişe ait bu şeyleri size bırakabilirdim, çünkü artık ne bir önemleri ne de bir anlamları var. Sadece hanımınızı

düşündüğüm için yaptım bunu. Ona benden bahsetmezseniz, bunu anlarım; ancak artık sizde benden bir şey kalması gerekmiyor: bu onun keşfedebileceği can sıkıcı bir sır olabilirdi. Ona benden bahsedecek olursanız, bunun bana sevdiğiniz kadınlardan bahsettiğiniz tonda olacağını düşünmek gibi bir rahatsızlığım var. Bozuşmanızı bana açıklamak için hakkında şöyle dediğiniz biri var örneğin: “Ondan bıkmıştım.” Sesiniz boğuk, çatallı, gırtlığın derinlerinden geliyormuş gibi bir hal aldı, bakışlarınız sertleşmişti ve bir süre uzaklara sabitlendi. Kesin bir sebepti bu; karnımız iyice doyup, masadan kalkarken, bu kadarını söyledik: ısrar etmekte haksızdık. Bir kaç saniye sonra, gözlerinizi uzun uzun ovuşturup, karnınızın derinlerinden gelen bir iç çekişle şöyle eklediniz: “Evlendi! Mümkün olduğunca mutlu olmasını diliyorum, açıkyüreklilikle.” Bir arkadaşın ilerde sizin hakkınızda söyleceklerine neden böylesine önem veririz anlamıyorum. Övünmek için mi? Başkaları gibi değerlendirilmek istemeyiz. Hatta şu anda, kendime, benden bir daha asla bahsetmeyeceğinizi söylemeyi tercih ederdim. Fakat hanımınızın bulabileceği fotoğraflarım var. Bu keşfin onda yaratacağı acının sorumluluğunu “üstleneceğinizi” söyleyeceksiniz. “Üstlenmenizi” istemiyorum. Kadınsı gururun oldukça derin bir hissi ile yaralandım. Onu teselli edeceğinizi hayal ediyorum: çok daha şefkatli, çok daha sevimli, çok daha dikkatli olacaksınız; soruları hafif okşamalarla yok edeceksiniz: “her şeyi yoluna koyacaksınız.” Bunun ne kadar küçük düşürücü olacağını, bundan nasıl bir nefret doğacağını hissetmiyor musunuz; benim yüzümden böyle bir teselli görevi üstlenecek olmanızı istemiyorum.

Bana neden şöyle soruyorsunuz: “Kendisi için yaratıldığınız biri var mı?” Bir kadına şöyle denir: “Kendisi için yaratıldığınız biri,” erkeğe ise şöyle “Sizin için yaratılmış bir kadın”; “Sizin için yaratılmış kadın”ı mı görüyoruz?

Erkek şöyle: her şey emrine sunulmuş gibi... dünyanın herhangi bir yerinde beğenisine göre, onunla evliliği doğumundan itibaren önceden varolmuş bir kadın da. Şu kelimeler, - kendisi için yaratıldığınız biri," kadının mutluluğunun bağlı olacağı itaatkâr ve uysal bir duruma uyma halini içinde barındırıyor. Tuhaf şey: kadın erkek için yaratılmış ve mutluluk da onun için yaratılmış olacak. Erkek mutluluğu elde edemeyecek mi, ya da mutluluğu onun için yaratılmış kadının uysal, her şeye kolayca uyabilme yeteneğine mi bağlı olacak?

Güzel bir siyam kedisini seven bir erkek, hayvanın ıslıl ıslıl gözleriyle ne dediğini düşünme ihtiyacı hisseder mi? Hayvanı sadece sevmek duygulandırıyor, ne düşünür?

Bir evliliğin kaderde yazılı olduğu fikrini çok sevimli buluyorum. Öyle hatırlıyorum ki, ayın, doğum anında gelecekteki bir adamın ayağını kırmızı bir kurdelayla gelecekteki bir kadının ayağına bağladığını ileri süren bir japon efsanesi vardı. Elbet hayat boyunca bu kurdela görünmezdir, fakat iki varlık birbirlerini aramaktadır ve buluşabilirlerse, yer üstünde mutluluk onlar için tesis edilmiş olacaktır. Ama bu kadın ve erkekler içinde buluşamayanlar da olur, bu nedenle hayat boyu endişelidirler ve kederli ölürlər: onlar için mutluluk sadece diğer hayatta başlayacak ve kırmızı kurdelanın onları kime bağladığını orada göreceklerdir. Bu dünyada beni bağlayan kurdelayı bulur muyum, bilmiyorum; öyle sanıyorum ki, bu efsane de, tıpkı diğer efsaneler gibi şiirsel bir teselli. Kendisi için yaratıldığımız kişi, kendisi için yaratıldığımızı kabul ettiğimiz değil mi? Benim için, o kişi, siz olabildiniz.

Mektubunuzda neredeyse sürekli olarak, sözcüklerin, alçakgönüllüklerin, kurnazlıkların altlarında barındırdığı basit ve tek gerçeği örtme arzunuzu hissediyorum. Eğlendirici olanları da var bu kelimelerin.

“Elbette haklıydınız, bunu biliyorum... ama haklı olmasaydınız neler olurdu kim bilebilir?”

İlk cümleniz işte böyle bitiyor. En sükseli cümlelerinizi düşünmekten alamıyorum kendimi: “Herkes böyle yapsa kimbilir ne olurdu!” Ne diyeceğimizi bilmediğimiz zaman kullanılan bir cümle bu; bakışlarımızı, adeta gökyüzünü tanık göstermek için hafifçe yukarı kaldırırken diğer bir yandan son derece kıymetli bir argüman ileri sürüyormuşuz edâları takınırız. Güvenmemekte haklı idiysem, ya da en sonunda dayanamayıp güvendiysen, ya da olaylar nasıl geliştirse öyle devam etselerdi: güvenim olmayabilirdi, siz de beni sevebilirdiniz...

Bu alçakgönüllülüğün sebebi nedir: “Yazdıklarımın size tutarsız... çelişkili gibi geldiğinin farkındayım.”

Bana sergilediğiniz duygularınız içinde çelişik olan hiçbir şeye rastlayamadım. Fakat argümanlara en başından inanarak (söylediği her şey açık, belirgin ve tartışma götürmez olan) dinleyicisinin üzerine eğilen, bakışlarını onun üzerinde sabitleyen, yüce duygulara çağrıda bulunan ve söylediklerine inanılsın diye mantığını kaybetmiş gibi görünmeyi kabul eden sizsiniz. Daha sonra, işleri yoluna koyacak ve tutarlılığını yeniden kazanacak. Ayrıca şuna da dikkatinizi çekerim, manzara şunu gösteriyor ki mantıksızlıkla suçladığınız benim. Anlamamak için kafa yorup çıkardığım garip bir sonuca esasında üzülmem, siz duyguları şakırken “fikirlerimden” bahsetmem gerekirdi. Şimdi benim için ne derece kullandığınızı gülümseyerek belirlemek için belki de sadece “dostluk” kelimesi üzerinde duracağım. Ben çekinerek “dostluk” derken siz coşku içinde

“aşk” diye yanıt veriyordunuz. Bugün sevgimden biraz olsun gösterecek olsam şaşırmış gibi görünür ve şöyle dersiniz: “şimdiki duygularımdan bir an bile şüphelenmeyin.”

Şu formül - “Bir an bile şüphe etmem.” - istenen her şeye uyum sağlıyor çünkü artık böyle söylemenin bir öneminin olmadığına öngörülmesine izin veriyor: takip eden kelimelerse şunları söyleyecek: “ Ama... özlüyorum...” Bir akıl yürütmede yahut bir kararda sarsılmaz olduğumuzu göstererek “bir an bile şüphelenmeyeceğimiz” konusunda kuvvetle güven verebiliriz. Geçmişte sizi sevmediğimi söylediğimi ima eden bir cümle aramışsınız. “Bana hep bende sevdiğinizin ‘Bébé’ olduğunu söylediniz ve ‘Bébé’yle artık işinizin olmadığını benden hiçbir zaman gizlemediniz.” Ve buna inanmadığınızı hatırlamak istemeden bu cümleye sığınıyorsunuz. Ama şimdi de sevinerek kabul ediyorsunuz, zira bu, sadakatsizlik sitemini istemeden ağzınızdan çıkarmanıza izin veriyor. Kendi namıma, kısaca şöyle diyebilirdim: “Sık sık beni bekleyeceğinizi söylediniz... Beni artık beklemediğinizi söylemediniz...”

Kendine bir geri adım atma payı bırakmayı bilmek bir sanattır; sizin “benden gizlemediniz”iniz “bir an bile olsun şüphelenmiyorum”unuzla mutluca uyum yapıyor: artık sözleşmesini yapmak istemediği bir işi geri çeviren küçük tüccar görüyorum.

“Bébé” siyah giyimli, soluk benizli, kısa boylu ve yakışıklı genç bir adamdı. Mavi yansılı güzel saçları, küçük kahverengi gözlerin ardında ısrarla baktığı kocaman gözlükleri vardı. Bu gözler küstah olmak istiyordu: gerçek anlamda pısıríklardı ve oyun oynuyormuşa benziyorlardı. Bébé bir “dünyaya” ait değilmiş gibi görünüyordu. Dünyayı sanki her türde grubun dışına itmişti. Bir sürü sistemi ve teorisi vardı; ancak bunlar birbir kayboluyor o günün keyfine göre yerlerini hızlıca başkaları alıyordu: bu sanki önceden hiç sistemi, teorisi yokmuş gibi oluveriyordu. Tüm

önyargıları muhafaza etmişti, ama bunlara ehemmiyet göstermiyormuş gibi görünürdü: sadece, hâlâ bu önyargıları inceleyenleri ve bu önyargılardan sıyrılmış olanları anlayabilmek için bunları muhafaza etmişti.

Beni tanıımıyordu, arkadaşlarımdan hiçbirini tanıımıyordu: bana uygun şekilde davranmasını gerektiren bana ait hiçbir portre aklında yer etmemişti ve hiçbir “dünya”ya ait olmadığından, aklında benimki ile çakışacak bir kadın tipi portresi de yoktu. Hemen ona kendimden bahsetmek istedim. Zira ezelden beri karşısında filmimin makaralarını çevirebileceğim birini aramıştım. Acaba her insan bu zayıflığı duymamış mıdır? Kendi kendime konuşuyordum, ama bu monoloğun sertliği beni kimi zaman yoruyordu; oysa acıyan, tasdik eden, dinleyen bir suç ortağının bulunması ne kadar da kolay; önem kazanıyorsunuz, söylediğiniz şeyler netlik kazanıyor, rol aldığınız bir roman evrenini meydana getiriyor. Mutlak gerçeğe ne dereceye kadar itimat ederiz? Sonra bu küçük romanlar acılarından arınıyor; acı ise sabitleniyor ve ruhun dışında varolan bir zatiyet haline geliyor. Bu kolaylığa kimi zamanlar ihtiyaç duyduğum olmuştu. Dürüstlüğümlü korumak için katılaşıyordum, ama güvensizliğimi gidermek için, hayatımı anlattıktan sonra her türlü fıkra gibi özelliği hayatımdan çıkarmış olacağımı düşünüyordum: böylece bana kendi coşkusu içinde görünebilirdi. Bir kopyaya ihtiyacım vardı.

Siyah giyimli, bakışları oyun oynuyora benzeyen genç adam hoşuma gitti, ona “Bébé” dedim ve onunla her gün konuştum. Ona her dakikamı listesiyle anlatıyordum, eğer yanımda değilse, artık kısık sesle konuştuğum yine o oluyordu. Ona gösterdiğim her şey ne değerini ne de tadını artık taşımıyordu; onu kendime kılavuz edinmemiştim, ama hareket etmek ve yeniden hareket etmek için benim çıkış noktamdı. Onu da o sanki benmişim gibi seviyordum. Onu haddinden fazla sevmek isterdim; benim için çok değerliydi ve onu kaybetmeye korkuyordum.

Fakat bir gün, B     nin artık B      olmadığını hissettim. Artık siyah giysileri yoktu; bir “ortam”a girmişti ve kendini dışarda tutan adamı artık anlamıyordu. Biraz uyarılmak için “hey hey” diye bağırabilirdi; bundan b  yle sabit olan   ğretisi mutlu olmak i in sıradan bir hayat s  rmekti. Artık beni takip etmek istemiyordu. Hikayelerim ona omuz silkeletiyordu. B      artık   lm  şt  , sevdi imse B     ’ydi. Ondan geriye kalan tıpkı oldu u gibi kalmış bir il syona benziyordu, bense vazge miyordum. Birden kayboldu diye bir ka  saniyede sevgilinizden ayrılmıyorsunuz. Hayalini, hatırasını takip edersiniz; yanılmış olmayı umarsınız;   lmedi ini, iyi oldu umda geri gelece ini d ş n yordum. Ona anlattı ım her şeyi kaldırıp bir kenara atmış olabilir miydi?

Etkimi “zararlı” buldunuz. Bug n bu etkiyi yeniden g ndeme getiriyor, bununla dostlu umuza bir sıfat buluyorsunuz. Size anlattı ım hik yeler,  zerinizde sahip olabildi im etki, artık yoklar. Onları yaşatan iki varlı ın makamını de iştirdik. Ve bana asıl acı veren,  yle bir aşkın  l m  falan de il, ikimizin bir olup yarattı ımız, ger ekten yaşayan bir varlı ın  l m , belki de onu tek başına yaratan sadece bendim. Bu varlık sizden ve benden, birbirimizi nasıl istediyseniz o halimizden meydana gelen bir birlikti. Siz, nasıl olmanıza ihtiya  duyduysanız  yleydiniz; ileri s rd   n z gibi kişili imin bir hayranı de ildiniz ama beni seven bir erkektiniz; bu aşk nedeniyle, benden gelen her şeyi ilgiye de er bulandınız; onun  n nde, t m kusurlarıma, t m meziyetlerime sahip olabirdim; kendimi da ınıklı a bırakabilirdim... t m i     lerimizin kelimeler, haykırışlar halinde serbest kaldı ı, yolu bulması ve devam etmesi i in ruhun emin y nelişlerine izin veren o lirik ve beklenmedik da ınıklı a. Ve bu bırakışlarımın ne aşkınızı ne de g veninizi sarsmayaca ını hayal ederdim...

Ayrıca, bu yaratılmış varlıkta, sizin i in oldu um gizemli kadın da vardı. Yanımda hangi hayatı buluyorsunuz

bilmiyordum: mutluluğu mu, sevinci mi, endişe ya da sıkıntıyı mı... Ne çok soru! Yanıtlayamıyordum bunları. Belli anlar, kendimi vazgeçilmez, başka kadınlar tesadüf sanıyordum. Güven vakitlerim, keder vakitlerim vardı. Ve sizin için ne olduğumu bilmemem gerekiyordu, sizin de benim için ne olduğunuzu bilmemeniz gerektiği gibi. İkimiz arasındaki büyü, diğerindeki imajımızdan aldığımız bilgisizliğin yarattığı kaygıyı korumamız kadar uzun sürmeliydi. Bu büyüü kim bozdu? Diğerinin bizden sahip olduğu sabit imajı gördüğümüzü sandık ve diğerinin imajını da kendimizde sabitledik. Bizi bu mu ayırdı?

Yoo! O halde sizi “kötünün iyisi” görmüşüm sanmayın. Sizi bir kez daha “alçakgönüllü” etmenin, “nesne”ymişsiniz gibi nitelendirmenin yararı yok. Böyle konuşmanızın sahte alçakgönüllük olduğunu düşünmeden edemiyorum. Bir kaç ay önce benim hoşuma gidecek erkek olmaya başladığınızı düşünüyordunuz. Boyun eğmenin yaratılışıma göre olmadığını biliyorsunuz; kimi zaman vazgeçmiş gibi göründüm, fakat bu vazgeçişten “geri dönmenin” bir yolunu her zaman uzun uzun düşünüyorum. O halde sizinle yaşamaya boyun eğerek razı olabilir miydim? Sevmenin acısı beni bir kötünün-iyisi arayacak noktaya vardırıyor; ve eğer gerçekten böyle yapmışsam, hayal edebildiğim neden sizsiniz anlayamıyorum; şöyle diyecek olursam, ayrılmanız, şimdi sebep oldukları kadar canımı yakmazdı: başka bir nesneye sahip olmak için yeniden boyun eğdim. Her ne kadar kendinizi saklıyor gibi görünüyor olsanız da, sizde vazgeçmeyen, yeterince belirgin ufak bir kendini beğenmişlik yok mu?

Coşkularımda, seçimlerimde, niyetlerimde bende olmayanı görüyorsunuz. Aşık diplomasimin kötü sonuçları eğer sevmekte haklıysam kendime sık sık soru sormadığımı kanıtlıyor. Benim için gerçekten kötünün iyisinden başka bir şey olmayabilirdiniz, bu mümkün, ama ben sizi böyle görmüyordum. Bana apayrı bir yer ayırdığınızı hissetmeye

başlamıştım. Bununla birlikte, zekânız beni daha iyi anlamıyordu, belki de biraz anlıyordu; aşkınız daha incelikli bir biçimde kanıtlamıyordu kendini; sadakatiniz daha fazla parlamıyordu; sizdeki her şey belki de vasattı. Ama ben sizden geleni tercih ediyordum. Neden?

Bu tercihi sizi severken karşılaştığım tek üslupla açıklıyorsunuz; sizi çekici bulmamın nedeni beni fethetme arzunuzdu.

Oysa eskiden aşkınız, “beni tamamen fethetme arzunuz” çok daha büyük, özveriden, şefkatten, ardı arkası kesilmeyen düşüncelerden bir ilgi ile birleşmişti. Kısacası aşk dediğimiz şeyi karışmış, iç içe geçmiş tüm bu duygular oluşturuyor. Şimdi bu aşk küçük bir parçacıkla oluştu, en küçüğüyle, üretmek için en yetersiziyle: kofluğunu tamamen gidersin diye bu aşkın üzerine “fethetme arzusu”nuzu üflediniz. Sevmek, biri için fethetmek, diğeri içinse boyun eğmektir... geri kalan her şey, dostluğun, şefkatin, fedakarlığın muğlak isimlerini almaz mı?... Aşktan ya da sizden şüphelenmek zorunda mıyım? Ne mutlu ki, gerçekte, aramızda başka bir şey yok; ama başka bir şey de olsa, ben yine ona aşk derdim.

İma ettiğiniz o hüzünlü ekim ayında, sizden başka birinin sebep olduğu bir acıyla sarsılmıştım. Daha işe yarar başka pek çok güç varken, içimden gelerek ve tercihen, unutma ve gülme gücü istemiştım. Beni diğeri hakkında konuşurken dinlemeniz için size yalvarıyordum, siz yanımdayken onu özlüyordum, o olmadığınız için size neredeyse kızırıyordum. Belirsiz, dirençli, çıkar gütmeyen ve belki de kahramanvâri aşkınız, benim dikkafalılığımın sebebiydi. Beni o denli sevdiğiniz için, aptalca her şeyin umutsuz olduğunu söylemem imkansızdı.

Ve oldukça dingindim - bu dinginlik beni sevdiğinizi gördüğüm, yanınızda kaldığım aşkın verdiği dinginlik gibiydi. Bu hatırayı çözümlemeyin: bunda sevgiden başka bir şey görmüyorum.

Beni sizi görmek için Versay’a gitmeye iten nasıl bir duyguydu anlamıyorum: aşk mı, eril dostluk mu?... Evet, her ne idiyse ismini koyamıyordum, ama genç âşıklarda

görmeye alışkın olduğumuz karmaşaları yaşamama neden oluyordu. Haftada sadece bir gün Paris'teydim, o günün de esas konusu sizi görmektir. Sizinle çeyrek saat kalabilmek için, beni sizin “kolejinize” getiren bir takside tüm öğleden sonramı harcıyordum. Aşırı heyecan ve coşku sizi görmeden önce içimdeki duyguların belirleyici notasıydı; sizden ayrılırken bu coşku yerini bir bekleyişin sonundaki umutsuzluğa bırakıyordu. Saat on birde biraz çay içiyor, iki olduğunda acıkmasam da bir şeyler yiyordum, çünkü boğazımda bir yumru yukarı çıkıp aşağı iniyordu. Taksiler feci derecede yavaştı, “trafikteki tıkanıklık” insanı bitiren cinstendi; Saint Cloud’un kapısında, hangi tramvaya bineceğimi bilemezdim: ilk kalkacak olanı ister, birinden başka birine koşardım... ve ne zaman birinden geri dönsen yola çıkmak üzere hareketlenen o olurdu. Sabırsızlığımdan inmem gereken istasyondan önceki istasyonda inerdim, sabırlı olmaya karar verdiğimdeyse bırakırdım bu çok beklenen istasyon geçsin. Bir kaç dakika geç kalırım endişesiyle koşmaya koyulurdum; sonra da aniden dururdum çünkü yirmi dakika erken varmış olurdum. Öyle sanıyorum ki nihayetinde hep geç kalırdım. Size çikolatalı şekerlemeler getirirdim. Sert sandalyelerin üzerinde oturduğumuz küçük ve loş bir salona geçerdik. Her zaman döşemeleri cilalayan küçük bir Annamlı olurdu. Gürültü yapmazdı... ve orada olduğunu bir anda fark ederdik. Bizi çok rahatsız ederdi. Aptalca bizi süzerdi. Anlamış mıydı? Sonra da çekip giderdi. Baş başa oturur, sinir bozucu küçük, kapı açılır endişesi üzerimizde olurdu. Öpücüklerinizi uzatmaya cesaret edemezsiniz. Sevimli olmak ister ve hoşunuza giden elbiseler giyerdim. Merdivenlerden inerken arkadaşlarınız bana bakar, sizse gönül okşayıcı bir bakış atardınız. Eğleniyordum. Çocuksuydu. Sizse mutluydunuz.

Sevgiler, oyun, sadık şefkat... bütün o zaman boyunca sizin için hissetmeyi durduramadığım işte bunlardı. O zamanı

neden “yeniden bulmak” istiyorsunuz? Onu görmeyi bıraktınız, çünkü benden ayrıldığınız için onu artık görmemeniz gerekiyordu. Yeniden karar aldığınıza göre... ama şu da var, yeni aşkınız için tehlikesiz bir biçimde, kendi hakkınızdaki görüşünüz için hiç vicdan azabı duymadan benden size beni sevdiğiniz zamanlardaki gibi görünmemi isteyebilirsiniz. *Aşk* kelimesini artık kullanmıyorsunuz: dedğiniz şey *dostluk*, fakat bu yeni kelime aynı şeyleri içeriyor; elbette istediğiniz aşk, ama sadece kendi varlığıyla tatmin olan, artık iyilikten ve vazgeçişten başka bir şey olmayan aşk.

Sadece, kalbimden, uzun bir zaman boyunca, veren ve isteyen bütün aşkı istediniz, ruhun aşkını, bedenın aşkını... öyle ki kabullendiğim, sevdiğim, istediğim bu arzuları, niyetleri bir fiskeyle kaldırıp atmak bana zor geldi. İyilikten başka bir şey arzulamayacaksınız artık; geride kalanları görmezden gelmek bu aşkın artık varolmaması için yeterli olur mu sanıyorsunuz?

Sizin gözünüzde, içiniz sızlamadan, pişmanlık duymadan hatırlanan soylu kadın olmak için, bu aşkı sizin için muhafaza etmem, elinizden yapacak başka bir şey gelmediğinde nazıkçe yaptığınız bir kaç küçük yardımı kabul etmem gerekirdi. Başkalarından isteyebileceğim, tembelliğim size başvurmamda ısrar etmeseydi, sizden isteyemeyeğim bu küçük yardımlar, oldukça uzun bir zamandır bana fedakarlığınızı gösterdiğinizin yegâne işaretleri. Sizden bunları istemekte çoğu zaman tereddüt ettim ve lafını açtığıma pişman oldum. İsteğimin bir şekilde alışkanlıklarınızın gündelik düzenini aksatma ihtimali olsa, gönülsüzlüğünüzü, keyifsizliğinizi fark ederdim; bana gerçekleştirilmesi gereken eylem tam da olacağı sırada sizin hayatınızdaki eylemler sıraya giriyormuş gibi görünüyordunuz. Dostluğunuzu bana kanıtlamak için, şimdi daha meşgul olabilirsiniz. “Şartlar uygun olursa...”yı unutmuyorum. Fakat dostluk alametleri benim için bunlar

değil. Bu alametler kaynağını düşüncemi açabileceğim, sevincimi ya da derdimi benim gibi hissedecek birinin her an olması gibi oldukça basit bir olgudan alıyor. Aldatıcı olacağımı sanmıyorum; ama bana öyle geliyor ki bencil olabilirim. Bir dosttan, endişe etmeden ve keyif kaçırmadan pek çok şey isteyebilmeliyim. Bu bahsettiğimiz dostluğu siz uzun zamandır sunmuyorsunuz bana.

İşte böyle, “kalbimdeki küçük yer”i sizin için muhafaza etmeyeceğim artık. Aşıkâne bir çocuksulukla, hakiki aşktan bir parseli daima ayıracağıma söz vermiştim size, başka birilerine vurulmuş olsam bile. Ama evlenen ben değilim; benim içimde tüm yeri sizin hayaliniz kaplıyor; artık acı çekmemem için, bir gün adınız benim yanımda söylendiğinde, hiçbir şeye dokunmadan geçen bir esinti gibi olmasın diye artık gitmeniz gerekiyor. Sizi aklımdan silmek istiyorum, zira dinginliğe ihtiyacım var; sizse, haliniz yerinde, benden birazcık sevgi size hiçbir yarar sağlamaz.

Evet, saat çok geç oldu; gecenin ışığı odama girsin diye az önce lambayı kapattım.

Örtülerin arasında, kürklerin altında kendimi sıcak ve bükülgen hissediyorum; pencere yirmi derecelik bir sıcaklıktan ardına kadar soğuğa açılıyor.

Dışarda kar bembeyaz; ve karın sıkı sessizliği hüküm sürüyor, bir vahiy bekleyen şu sessizlik, bu vahiyin geldiğini düşünmek bile kalbin daha sevinçle çarpmasına yeter. Açık pencerelerden gecede yırtıklar açan öksürükler yükseliyor; koridorlarda başka öksürükler yankılanıyor. Öksürükler, daima öksürükler, don tutmuş gecede uçuşuyor. Hiç görülmeyen genç kadının öksürüğü var örneğin; bu öksürük, hiç yorulmak bilmeden, durmamacasına, kuru bir odun gibi çıtırdıyor, tükenmeden önce acaba daha kaç gün duyacağız bu öksürüğü. Gündoğumunun zayıf ışıklarının öksürüğü alıp götüreceği gecenin bu gece olması için beden henüz yeterince tükenmemiş. Dudaklarından süzülen kanı gizleyerek birdenbire yanımızdan ayrılan şu delikanlının odasındansa, derin ve ıslak bir öksürük geliyor: zira her hıçkırık beraberinde kan da getiriyor... Kanın artık dolaşmadığını bilme rahatlığına ne zaman kavuşacağız? Komşumdansa o güven veren hafif öksürüğü geliyor; geceyi bekleyerek geçiren sadece ben değilim. Ve ben, bense karşılık olarak, ciğerlerimin durumunu teyit etmek için öksürüyorum. O oyuğu, patlamış bir körüğün boşluğunu yine hissedecek miyim? Ya da bir parçanın koptuğunu sandığınız o yırtılmayı? Ya da herşeyin onarıldığı yanılsamasını yaratan o dolgun titreşimi. Gecenin içinde ne çok öksürük var! Bir ilahi mi bu? Peki nereye gider?

Yalnızım, ama bugün daha çok yalnız değilim; belki de daha az yalnızım. Bu akşam, her şeyin dağıldığını biliyorum, neredeyse bir yatışma bu. Her şeyin eskisi gibi olacağına dair güçten düşürücü ümit tarafından durdurulmadan dilediğim gibi hareket edebileceğim. Unutmak ve yürümeye

önden devam etmek istiyorum, size doğru bakmadan. Geçmiş ölmek istiyor. Uzun aylar boyunca, bilmeden, ölmemesi için savaştım. Geçmişe, size tutundum... öfkeyle, kederle, aşkla. Her şey değişmeden devam etsin istedim... ve her gün şöyle dedim: yarın, bir zamanlar nasılsa öyle olacak. Bu “yarın” gelmedi. Dün hâlâ onu bekliyordum: bugünse benim için artık bekleyecek bir şey yok. Daha da yalnız olmam gerekir: aşktan yoksun kalbimin anlamdan yoksun günlerin geleceği düşüncesiyle tükendiğini hissettiği bir boşluğun başdönmesini yaşıyorum. Siz yola çıktınız, bense kaldım ve sizi aradığım o geçmiş günlerdekinden daha az yalnızım. Kendime geldim ve kendimle birlikte, devam etmek için savaşıcağım.

“Eski dostluğunuzun” çıkar gütmediğini biliyorum kim bilir belki bir gün bu dostluğa ihtiyacım olur. Ancak bu dostluğu düşünmüyorum artık. Mutluluğunuz içinde rahat edin ve beni asla dert etmeyin. Ruhunuz bu akşam, soğuk gecede git gide daha yüksek sesle çıkan öksürükleri duymaz. Paris’te bir cenaze alayına rastladığınızda, şapkanızı çıkartırsınız; burdaysa saklanılıyor; hatta mezarlığın yanından geçerken kafa neredeyse başka tarafa çevriliyor. Yarın belki, gülmeye ve dans etmeye çalışırken, uzaktan belki birilerinin gözyaşı döktüğü bir ölümün gürültü patırtısını duyarız. Bu ölüm hastalığının ölümü; her gün bir başka gün gibi, ne diye bu kaderden kaçayım ki? Dünyanın bu bir köşesine kapanmış olarak, kendimize şöyle diyebiliriz: “Sıra kimde?” Burada günlerin boşunallığı içinde, endişeden kurtulmak için can çekişiliyormuş gibi savaşımaya devam edildiğini hisseder, “Neden? Neden?” diye haykıran tüm insani sefilliği duyarsınız.

Bu sefilliği size hissettirmek elimden gelse, onu unutmak için acele eder ve kendinizi temin etmek için, sağlığı yerinde olan her insanın acı çekilen yerler için söylediği sözleri sarf ederdiniz: söylendiği kadar da kötü değilmiş. Size hiçbir şey söylemeyeceğim. Beni bırakın: artık benimle

birlikte olamazsınız. Bırakın da acı çekeyim, savaşıyım, beni yalnız bırakın. Aşkın yerine koymak için bana dostluk sunmak benim için bir merhem olur sanmayın: belki olacaktır ama ben artık hasta olmadığımda. Fakat ben hastayım, ve hasta olduğumda, ardıma bakmadan uzaklaşışım. Benden size omuz üstünden bakmamı istemeyin, bana uzaktan eşlik etmeyin. Beni bırakın.

24 Aralık 1930

Bugün sizden bir mektup alacağımı biliyordum, sekiz gün içinde yeni yıl için dileklerinizi içeren bir başkasını alacağımı bildiğim gibi. Bu mektubu top gibi buruşturdum ve sepete attım. Büyük bir dinginlik hissettim.

Yine de mektuba karşı söyleyebileceğim bir şey yok; size yazmam, teşekkür etmem, dostluğunuza yanıt olarak dostluğumu bildirmem gerekirdi: ama yapamıyorum. Mektubunuz çok güzel; hareketim belki maskaraca görünecek... ama hiçbir mektup beni bundan daha çok yaralayamazdı, hiçbir mektup beni sizden uzaklaşmak için daha şiddetle harekete geçiremezdi.

Size yazmıyorum, çünkü sizi unutmak istiyorum. Yazınızı kuşanmış her mektup benim için, ayrı birer acı olurdu; size yazmam gereken her bir cümle ise, ayrı birer kavga; size artık uygun sözler söylemeyebilirim, sevgim geçmişti hatırladığında hastalanabilir; zira hayatınızı öğrenmeye çalışır ve bundan acı duyardım: bunu istemiyorum.

Size yazmıyorum, çünkü olayları soktuğunuz seyir beni incitti. Bana hakaret gibi gelen evliliğiniz değil. Sizin için bir erkekten, bir metresten ya da karıdan daha içten bir dost olduğumu düşünüyordum. Benim için sevgimiz, ruhunuzda başka bir aşkın gelişmesine, eksiksiz ve git gide artan bir rızayı göstermeyecek kadar nadirdi. Ama siz de herkes gibi davrandınız. Kusurlarımı aradınız ve onlardan başka hiçbir şeyden söz etmediniz; beni sevmemekte haklı olduğunuzdan emin olmaya ihtiyacınız var mıydı? Evlenmeye karar verdiniz ve beni bundan haberdar ettiniz; böylece haberi bana vermek için kusurlarımı unuttunuz ve iyi özelliklerimi hatırlamaya başladınız, sizi sevmeye devam etmemi rica etmek için. Fakat ben, gayet iyi biliyorsunuz ki, geçip giden son aylar boyunca kendime hayli tekrar ettiğim üzere, oldum olası, doğam gereği, baştan aşağı bencilim ve

kötü mizaçlıyım: size kendimi başka göstermemin gereği yok. Benim için, sadece benim için, ilişkimizi net bir biçimde kesmek en iyisi: şu anda arzuladıklarına sizin artık hiçbir katkınız olamaz.

Ve bu sabah gönderdiğiniz mektup tam da almak istediğim gibiydi: duyduğum acıyı unutma eğilimindeydim; bu acıyı “atlatmak” istiyordum; sevgim, gözlerini yumarak, kırılmış aşkı nihayet arkasına takıp sürükleyen şefkat zincirleriyle kendini aldatmak, halinden hoşnut olmak için kurnazlıklar hayal ediyordu. Hâlâ bir mektup bekliyoruz; bir ziyarette geçmiş zamanlardan bir yanılşamayı yeniden bulmayı umuyoruz; kapı açıldığında kalp çarpıyor; tokalaşma eski bir öpücüğün heyecanını yaratıyor; gönderilmiş bir gülü hâlâ saklıyoruz; sıradan bir iltifat bir özleme işaret ediyormuş gibi görünüyor. Sonra büyü çekilip gidiyor, ve hepsinin yalan olduğunu gayet iyi anlıyoruz. Bu yalanlar yapışkan sarmaşıklar gibi, yitık bir geçmişi bürümüşler, yaşamak ve hareket etmek için güç kullanılmasına gerek kalmadan kendilerini bırakıveriyorlar.

Sizi sevmeseydim, sizi yeniden görebilirdim; gelecekte sizi sevmezsem, sizi yeniden görürüm belki de; ama şu an istemiyorum.

Bundan böyle, artık var olmayan sevgi sözcüklerinizi istemiyorum. Bu akşam, yürek okşayan sesinizle yaralanmak istemiyorum artık, çünkü beni incittiniz. Birilerinin yaraladığı bir kediye tutmak isterseniz tırmalar ve kendini korur; beni tutmaya çalışmayın.

Avundurmalarınızı sevmiyorum, dileklerinizi sevmiyorum, beni gamlı kederli hayal etmenizi sevmiyorum, bir mektupta acımı bildiğinizi ve bana yakın hissettiğinizi kanıtlamak için huşu içinde çabalayan onca kelimeyi sevmiyorum. Bana yakın olmak nedir artık bilmiyorsunuz. “Şefkatiniz” beni gülümsetti; “Bébé”nin hayali acılı ve öfkeli bir ifadeyle gözümün önüne geldi: beni sevdiğiniz, size sizin için büyük

bir sevgi beslediğimi söylediğim zamanlarda olmuştu bu. Bana mutluluklar diliyorsunuz; beni teselli etmek için bana bir koca, bir sevgili baktığınızı gayet iyi gorebiliyorum.

Yeni yılın benim için hüzünlü geçeceğini düşünüyor ve beni yatıştırmak istiyorsunuz. Yoo, hayır okşamalarınıza ihtiyaım yok, eğer istersem Yeni yıl da benim için hüzünlü olmaz. Mektubunuzu buruşturdum ve rahat bir soluk aldığımı sandım. Bu hareketle okşamalarınızdan ve uyku halinde geçmişe gömülmekten silkelendim. Kendimi saldırgan, hayata sızsız, yiğitçe bakmaya hazır buldum; belki de sızsız daha güzel: hayat yeni... hayata yazılacak olanlarsa hep aynı olacak; daha iyi olmayacak... Hâlâ beklemek olacak. Fakat yakınıınızda olduğumda bitmiş bir hayatın taslaklarını sürdürmekle elime ne geçerdi ki? Bu inançsız bir din olurdu; bana başka bir inanç lazım; varlığınız onu bulmama engel oluyordu. Neşem yerinde olacak! Beni teselli etmek zorunda kalmayacaksınız. Yeni yılda!

Bu akşam balo vardı. Yemek salonu canlı renklerde flamalarla donatılmıştı. Çiçeklerle süslenmiş büyük bir masa, dışardaki yakınlıklarına göre mümkün olduğunca grup grup olmuş hastaları bir araya getirmişti. Gece boyunca geç vakitlere kadar dans ettik. Eğlendim. Çılgınlığımdan, fantazimden bir tomurcuk geri geliyormuş gibi heyecanlandım. Nasıl hareket ettiğime baktım; bu normal hayatın sonuçlarını öngörüydüm... ama oyun oynuyordum. Kim bilir, hastalıkla aramda belki de bir ateşkes başlamıştı! Elbette bazı zamanlar o da dinlenmek zorunda, onun da pazarlara, bayramlara ihtiyacı var... Böyle günlerde, mümkün olduğunca eskiden nasılsa öyle yaşamalı. Yarın zorlu hasta hayatına yeniden başlayacağız: savaşmak gerekecek. Ama bu akşam, ciğerinizin patladığını hissettiğiniz küçük endişe şaşırtıcı bir biçimde kaybolup giderken katıla katıla gülmek güzel; yanakları alevlendiren şampanyadan içmek güzel; belki de biraz kan hücumudur, ama dert etmeyelim: bu akşam akciğerde içkanama yoktur. Ayrıca dans etmek ne güzel! İstersen ayakta kalır, istersen canlılıkla oturur ya da kalkarsın. Beden, neredeyse dinsel bir mutlulukla, dansçıya yaslanmak için uysal bir esnekliği, başka bedenlerin hareketlerini birleştiren zeki ayrılığı buluyor ve onları takip ediyor, bir gölge gibi sadık ve hafif. Beden başka bir ritimde hareket ettiğinde, başka bir hayat ayaklanır; dünya, enstrümanların tınlarının ve bileklerin yumuşak salınımlarının adeta bir noktada birleştiği, göğsün ortasındaki o belirgin yeri merkez edinmek istercesine dönüşüm geçirir.

Dans etmek, en mutlu hayatın ritmidir; bir daha dans edemeyeceğinizi sanarken dans etmek, kazanılmış bir zaferdir.

Yarın bu yaşlıyı unutacak dansçımın yanında hafif sarhoş olmuş halde usul usul odama çıktım; bir öpücükten sonra birbirimize hiçbir şey demeden ayrıldık.

-bitti-

MARCELLE SAUVAGEOT

BENİ BIRAKIN

-yorum-

ARKA KAPAK

ISBN: 978-605-85094-3-6